

Fylkesmannen i Aust-Agder

TILRÅDNING FRA FYLKESMANNEN I AUST-AGDER TIL MILJØDIREKTORATET OM VERN AV OMRÅDE TILBUDT FOR FRIVILLIG VERN:

Urdvatn og Kallingshei naturreservat

Åmli kommune
August 2015

Foto: Arne Heggland

Innhold

1. FORSLAG	3
2. HJEMMELSGRUNNLAG	3
3. VERNEVERDIER	3
4. ANDRE INTERESSER.....	3
5. SAKSBEHANDLING	4
BAKGRUNN.....	4
PLANPROSESS	4
VIKTIGE ENDRINGER UNDER PLANPROSESSEN.....	5
6. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER	5
Høringsinstanser.....	5
Høringsuttalelser	5
Fylkesmannens kommentarer	7
7. FYLKESMANNENS TILRÅDNING	8
VEDLEGG 1 - OMRÅDEBESKRIVELSE	9
VEDLEGG 2 – VERNEFORSKRIFT	12

1. Forslag

Fylkesmannen i Aust-Agder legger med dette fram forslag om vern av et område tilbudt for frivillig vern i Aust-Agder fylke. Tilrådingen omfatter utvidelse av Urdvatn naturreservat i Åmli kommune. Området foreslås vernet som naturreservat i medhold av lov 2009-06-19 nr. 100: Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven).

Utvidelsen utgjør et totalareal på ca. 16 684 daa. Totalt produktiv skog er 12 680 daa. Verneforslaget har regional verneverdi: **.

Utkast til verneplan ble sendt på både sentral og lokal høring 8.8.2014. Høringsfrist var **3.10.2014**.

2. Hjemmelsgrunnlag

Området foreslås vernet som naturreservat i medhold av lov 2009-06-19 nr. 100: Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 37.

3. Verneverdier

Et vern av det foreslåtte området vil sikre arealer med store verneverdier. Området er registrert med regional verneverdi **.

Vurderingen om å ta det foreslåtte området videre baseres i hovedsak på at dette arealet utmerker seg med å være et meget stort sammenhengende variert barskogområde med eldre bestand av gran og furu og innslag av særlig rik lauv- og blandingsskog.

Verneforslaget oppfyller følgende prioriterte mangler i regionen ved dagens skogvern (Framstad m. fl. 2010);

- *Boreal naturskog*
- *Boreal lauvskog*

Etter Fylkesmannens vurdering tilfredsstiller området kriteriene b) i naturmangfoldloven (nml) § 37 for områder som kan vernes som naturreservat:

- *representerer en bestemt type natur*
-

4. Andre interesser

Området brukes til jakt, fiske og annet friluftsliv. Alt areal som foreslås vernet har status som landbruk-, natur- og friluftslivsområde (LNF-område) i kommuneplanens arealdel.

Miljøvernavdelingen er for øvrig ikke kjent med at det er knyttet andre interesser til området.

5. Saksbehandling

Bakgrunn

Gjennom behandling av St.meld. nr. 25 (2002-2003) sluttet Stortinget seg til Regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet i Norge. St.meld. nr. 25 trakk opp viktige prinsipper og satsingsområder for en opptrapping av skogvernet, blant annet at et utvidet skogvern skulle følge de faglige anbefalingene fra NINA Fagrapport 54 (2002) "Evaluering av skogvernet i Norge". En oppdatert, naturfaglig evaluering av norske verneområder med mangelanalyse og anbefalt strategi for videre vern er presentert i NINA Rapport 535 (Framstad m. fl. 2010). Denne rapporten ligger til grunn for dagens arbeid med etablering av nye verneområder.

I St.meld. nr. 25 (2002-2003) ble frivillig vern trukket fram som en viktig strategi for det framtidige skogvernet i Norge. Frivillig vern innebærer at skogeier(e) tilbyr staten vern av egen skog. Miljøvernemyndighetene vurderer tilbudet og iverksetter naturfaglige registreringer for å kartlegge verneverdier. Om det etter en slik registrering vil være aktuelt å fremme et verneforslag for det aktuelle arealet, skal det gjennomføres forhandlinger med grunneier om avgrensing, verneforskrifter og økonomisk erstatning. Når staten og grunneier er kommet til enighet om disse punktene, skal området gjennomgå saksbehandling i tråd med naturmangfoldloven.

Bevilgningen til frivillig vern for 2015 har økt betydelig, og midlene skal gi grunnlag for opprettelse av flere verneområder i løpet av 2015. Arbeidet omfatter både frivillig vern og vern i eid grunn (Statskog og OVF).

Planprosess

Naturfaglige registreringer ble gjennomført i juni og oktober 2010, og er rapportert i lokalitetsdatabasen for skogområder <http://borchbio.no/narin/>. Arne Heggland har stått for feltarbeid og rapportering.

En oppsummering av de naturfaglige registreringene er foretatt under presentasjonen av området i høringsforslaget og ligger vedlagt.

Formell oppstart av verneplanen for utvidelsen av Urdvatn naturreservat ble kunngjort i Agderposten 22.5.2014 og i Åmliavisa 28.8.2014 og i brev til grunneierne og aktuelle foreninger og lag datert 20.5.2014.

Utkast til verneplan ble sendt på sentral og lokal høring i brev av 8.8.2014 og kunngjort i Agderposten og Åmliavisa påfølgende uke. Høringsfrist ble satt til 3.10.2014.

Viktige endringer under planprosessen

Gjennom forhandlinger med grunneier har det området kommunen omtaler som «Hagen» blitt utelatt fra naturreservatet, jf. grenser langs elven Gjøv i vernekartet.

6. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om vern av skogreservatet vil etter vår vurdering medføre små kostnader for forvaltningen.

Det kan bli aktuelt å utarbeide og oppføre informasjonsplakat i området. Området omfatter verdier knyttet til skjøtselavhengige habitater, og er etter dagens kunnskap ikke truet av uønskede, svartelista arter. Friluftsliv og eventuelt jakt bør med dagens bruk kunne avklares uten egen plan. Behovet for forvaltningsplan er derfor etter Fylkesmannens vurdering derfor begrenset per dags dato.

Vi anser oppsynsbehovet i området som lite, og forutsetter at Statens Naturoppsyn tillegges oppsynsmyndighet i reservatet.

Høringsinstanser

Verneplanen ble sendt på **lokal høring** til følgende personer/instanser:

Grunneiere i området, Dag Heintz (Statens forhandler), Åmli kommune, Aust-Agder fylkeskommune, samt følgende berørte brukerorganisasjoner, regionale og statlige etater, næringsinteresser og lokale interesseorganisasjoner: NIVA - Sørlandsavdelingen, NJFF Aust-Agder v/Olav Schrøder, Aust-Agder bondelag, Aust-Agder Bonde- og Småbrukarlag v/, Norsk Zoologisk forening Sørlandsavdelingen, Norsk Ornitologisk forening avdeling Aust-Agder, Agder Soppforening v/Anne Lise Fonneland, Naturvernforbundet i Aust-Agder v/Stig Rubach, Agder naturmuseum og Botanisk Hage, Aust-Agder turistforening, Agder Historielag, Statens vegvesen - region Sør, Agder energi.

Verneplanen ble sendt på **sentral høring** til følgende etater og organisasjoner:

Biologisk institutt, Universitetet i Oslo, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (2 eks), Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådene Landsforbund, Jernbaneverket, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges Skogeierforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bergindustri, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Naturhistorisk museum, Norsk Industri, Norsk institutt for naturforskning, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norskog, Norsk Zoologisk Forening, Riksantikvaren, SABIMA, Statens landbruksforvaltning, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Stedsnavntjenesten for Østlandet, Statskog SF, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF – Norge.

Høringsuttalelser

Ved fristens utløp kom det inn tilbakemeldinger fra:

- Direktoratet for mineralforvaltning (DMF)
- Språkrådet
- Jernbaneverket
- NJFF-Aust-Agder

- Kartverket
- Landbruksdirektoratet
- NVE
- Åmli kommune

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF)

DMF kommenterer prinsipielt og mener at manglende kunnskap om områdets mineralressurser gjør det vanskelig å si noe om de næringsmessige konsekvensene av verneforslaget.

Etter deres syn innebærer naturmangfoldlovens § 41 at det trengs tilstrekkelig kunnskap for et godt beslutningsgrunnlag, og at det i visse tilfeller også kan bety at ny kunnskap må fremskaffes.

De mener derfor at fylkesmannen må innhente grundigere informasjon før vernemyndighetene kan ta stilling til verneforslagene.

DMF retter samtidig en forespørsel til Miljødirektoratet for å få endra praksis i vernesaker, med mål om at kunnskap om mineralske ressurser skal innhentes før vi får saker til høring.

Språkrådet

Språkrådet har ingen merknader til skrivemåten av navnet Urdvatn naturreservat, men de mener at Urdvatn ikke er et dekkende navn på verneområdet etter utvidelsen. De foreslår følgende alternativ; Kallingsheia naturreservat eller Urdvatn og Kallingsheia naturreservat.

NJFF-Aust-Agder

Norges jeger- og fiskerforbund i Aust-Agder har en innvending til verneforskriftens § 6. De ønsker samme ordlyd for uttransport av syke og skadde bufe som for uttransport av felt hjortevilt. De mener det bør stilles samme krav til transportmiddel, ettersom de ikke ser den store forskjellen i hva som transporteres. Derimot ønsker de *ikke* meldeplikt for uttransport av felt hjortevilt.

Kartverket

Kartverket opplyser om at datasettet for naturvernområder inngår fra 1. januar 2015 i det offentlige kartgrunnlag (DOK), jf. plan- og bygningsloven § 2-2 og kart- og planforskriften kapittel 2. Dette forutsetter at vernekartet utarbeides og presenteres i samsvar med Miljødirektoratets produksspesifikasjon.

Videre må verneområdet sitt navn meldes inn til Kartverket, jf. lov om stadnamn av 18. mai 1990 nr. 11 § 12.

Landbruksdirektoratet

Landbruksdirektoratet har merket seg at det ikke er gjort generelle unntak fra vernereglene til utsetting av saltstein. De kommenterer også at de spesifiserte dispensasjonsreglene ikke åpner opp for verken oppsetting av gjerder, samt vedlikehold av dem eller nødvendig motorferdsel i forbindelse med slikt arbeid.

Direktoratet mener at verneforskriften er uklar og upresis i forbindelse med hva som menes med vedlikehold setervollen ved Mjåvasstøyl, og ber Fylkesmannen se nærmere på dette. Fylkesmannen må vurdere å utarbeide forvaltningsplan for naturreservatet.

Åmli kommune

Åmli kommune kommenterer at utvidelsen av Urdvatn har medført at skogsmark tilrettelagt for tidsmessig skogsdrift er innlemmet i reservatet. Kommunen har moderne storskala foredlingsindustri og mener det tar seg dårlig ut for lokal forvaltningsorgan å tilrå vern av skog uten mål og mening. Kommunen mener videre at skogvern ikke bidrar til lokal verdiskapning og andre ringvirkninger som

kommunen kan dra nytte av og vedtok i planutvalget den 20.10.2014 at skogområdet Hagen og deler av området ved Ospegrøvane ikke bør bli med i utvidelsen av Urdvatn naturreservat.

Jernbaneverket, NVE

Overnevnte instanser hadde ingen spesielle merknader til høringsforslaget.

Fylkesmannens kommentarer

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF)

Fylkesmannen mener DMF setter lys på et prinsipielt spørsmål til selve verneprosessen som føres i forbindelse med «frivillig vern». Vi mener dette spørsmålet må avklares høyere i miljøforvaltningen og videresender derfor DMF sin forespørsel om dialog med Miljødirektoratet i forbindelse med evt. prosessendringer.

Språkrådet

Fylkesmannen er enig i at Urdvatn NR ikke er dekkende navn ettersom den store utvidelsen dekker et stort heiområdet som går under navnet «Kallingshei». Fylkesmannen foreslår i tilrådningsen at verneområdet får navnet «Urdvatn og Kallingshei naturreservat».

NJFF-Aust-Agder

Fylkesmannen kan forstå at NJFF Aust-Agder ønsker at det skal være mulig å hente ut jaktutbytte av elg og hjort uten spesifikke restriksjoner på bruken av type kjøretøy. Fylkesmannen mener det imidlertid er vesentlig at eventuell uttransportering av jaktutbytte kun skjer med lett beltekjøretøy for å minimere varige skader på barmark. Fylkesmannens erfaring tilsier at NJFF ofte gjerne vil bruke ATV til å hente ut felt hjortevilt. Etter behandling av klagesak datert 19. november 2013 om bruk av beltegående ATV i Sjunkehatten nasjonalpark er det bestemt at beltegående ATV må anses som «lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget». NJFF har derfor mulighet til å bruke beltegående ATV, dersom det er ønskelig. Fylkesmannen opprettholder ordlyden i verneforskriftens § 6-3, slik at varige skader på barmark holdes til et minimum.

Kartverket

Fylkesmannen tar innspillet til etterretning i verneprosessen.

Landbruksdirektoratet

I verneforskriften § 4 e åpnes det opp for utsetting av saltstein i naturreservatet.

Fylkesmannen har vurdert ønsket om åpning for utsetting av gjerder etter søknad og nødvendig motorferdsel i forbindelse med dette. Fylkesmannen har satt inn i verneforskriften § 7 at det etter søknad er mulig å sette opp gjerder og lagt til et unntak i § 6 vedrørende motorferdsel i den forbindelse.

Fylkesmannen mener at det foreløpig ikke er behov for spesifisering av hva som ligger i ordet «vedlikehold» av setervollen ved Mjåvasstøyl. Dersom forvaltningstyresmakta erfarer at det gjentatte ganger oppstår utfordringer knyttet til utførelse av vedlikehold på Mjåvasstøyl eller andre forhold i naturreservatet vil vi vurdere å lage skjøtselsplan for Mjåvasstøyl, endring av verneforskriften eller utarbeidelse av en mer omfattende forvaltningsplan for hele naturreservatet.

Åmli kommune

Gjennom forhandlinger med grunneier har det området kommunen omtaler som «Hagen» blitt utelatt fra naturreservatet, jf. vernekartet. Det er imidlertid ikke gjort noen endringer hva gjelder området ved «Ospegrøvane», og området videreføres i utvidelsen av Urdvatn naturreservat.

7. Fylkesmannens tilrådning

Fylkesmannen tilrår at området vernes som naturreservat med avgrensning som i høringsforslaget, og anser Urdvatn og Kallingshei som et egnet navn på det samlede naturreservatet som omfatter både Urdvatn og Kallingshei.

Vedlegg 1 - Områdebeskrivelse

LOKALITET: **Utvidelse av Urdvatn naturreservat**

KOMMUNE: Åmli

FYLKE: Aust-Agder

KARTBLAD M711: 1512 I

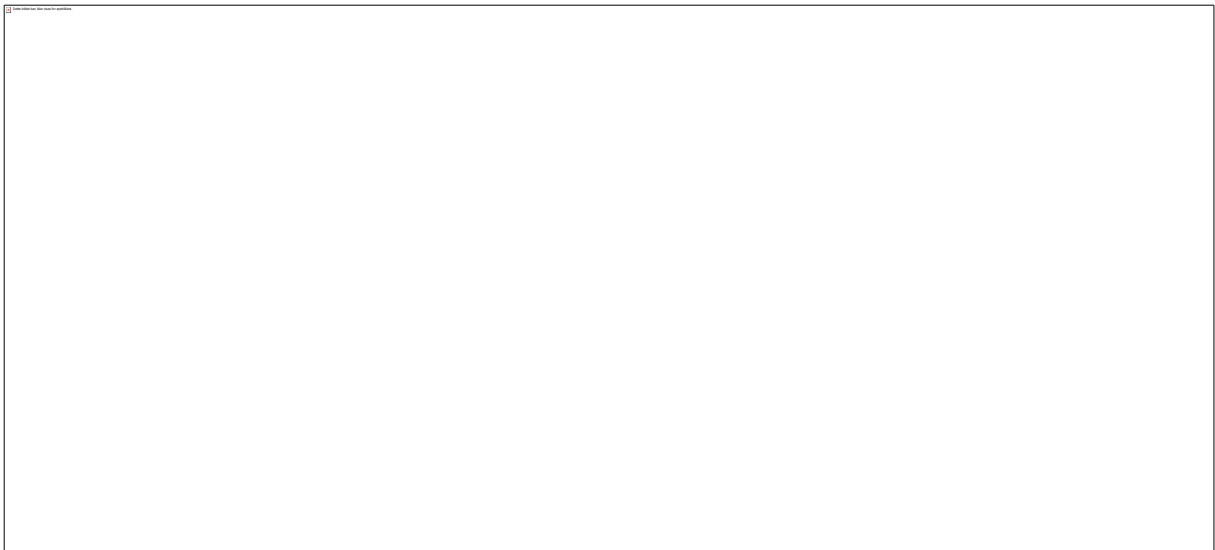
VERNEVERDI: ** (regional verdi)

VEGETASJONSSONE: Mellomboreal

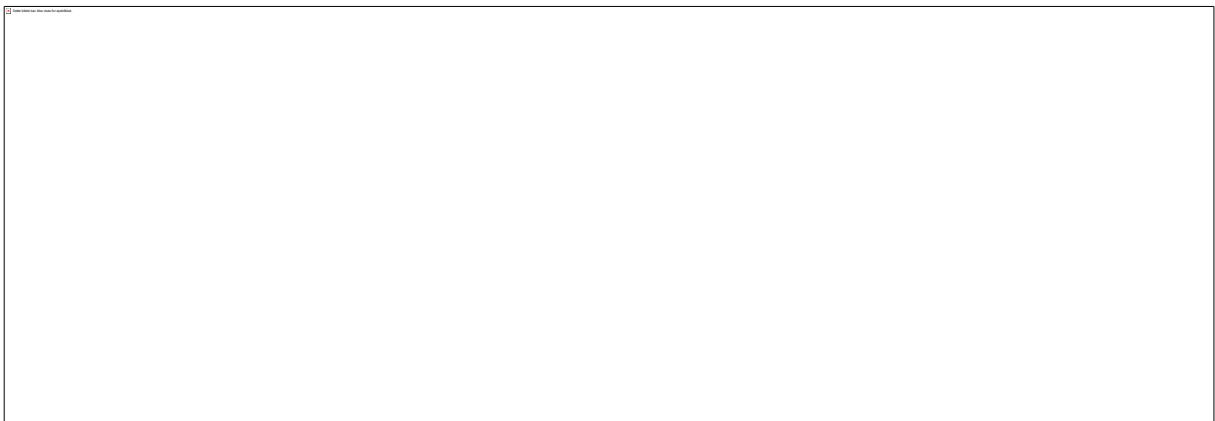
HØYDE OVER HAVET:

AREAL: ca. 16684 dekar

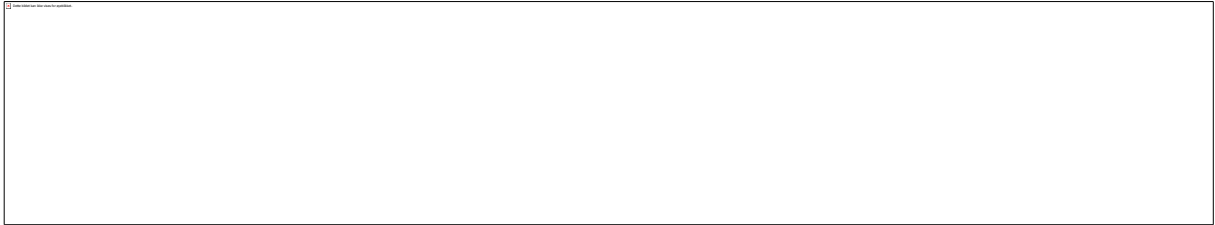
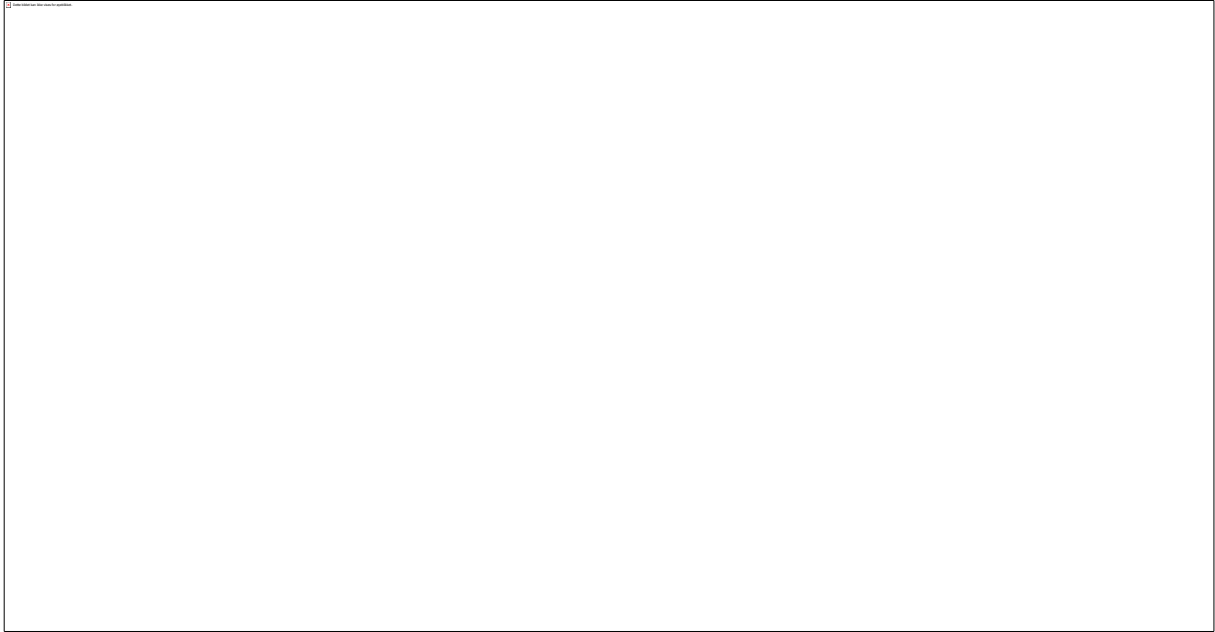
AVGRENSNING OG ARRONDERING

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for a map or diagram illustrating the boundaries and surroundings of the area.

SKOGSTRUKTUR/PÅVIRKNING

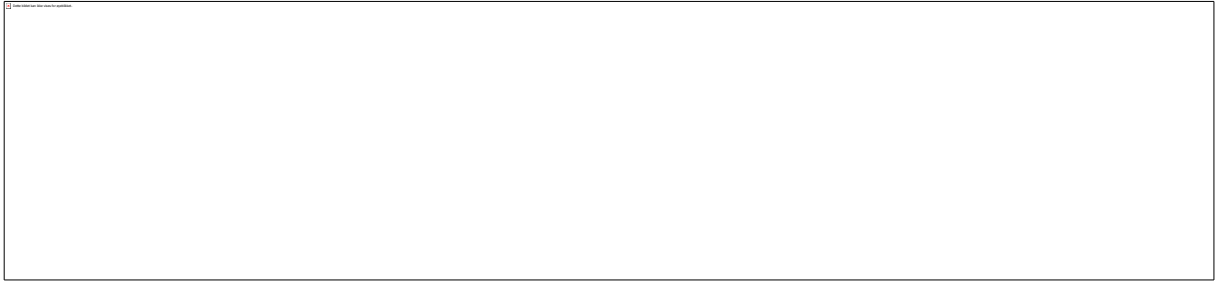
A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for a map or diagram illustrating the forest structure and its impact.A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for a map or diagram illustrating the forest structure and its impact.

ARTSMANGFOLD

VERNEVERDIER

Vedlegg 2 – Verneforskrift

FORSLAG TIL VERNEFORSKRIFT FOR URDVATN OG KALLINGSHEI NATURRESERVAT

Fastsett ved kongeleg resolusjon med heimel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av mangfaldet i naturen (naturmangfaldlova) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremma av Klima- og miljødepartementet. Verneforskriften erstatter verneforskrift for Urdvatn naturreservat fastsett ved kongeleg resolusjon 21.12.2007.

§ 1 Formål

Føremålet med naturreservatet er å take vare på eit godt avgrensa, stort, samanhengande og topografisk variert barskogområde med naturskogspreg som er representativt for regionen. Området har eldre bestand av gran og furu med innslag av særleg rik lauv- og blandingsskog og flekkar med edellauvskog som har særleg verdi for biologisk mangfald.

§ 2 Geografisk avgrensing

Naturreservatet gjeld følgjande gnr./bnr: 24/1, 24/2, 24/3, 24/5, 24/7, 24/8, 26/1, 36/1, 36/2, 36/3, 36/4, 42/15 og 62/5,6 Åmli kommune. Naturreservatet dekkjer eit totalareal på ca. 25 867dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk 1:12 500 datert Klima- og Miljødepartementet Dei nøyaktige grensene for naturreservatet skal merkast av i marka. Knekkpunkta skal festast med koordinat.

Verneforskriften med kart oppbevarast i Åmli kommune, hos Fylkesmannen i Aust-Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og Miljødepartementet.

§ 3 Verneføresegner

I naturreservatet må ingen gjere noko som gjer verneverdiane i verneformålet mindre verdfulle.

I naturreservatet gjeld følgjande verneføresegner:

- a) Vegetasjonen, med døde busker og trær, er verna mot skade og øydelegging. Det er forbode å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller delar av desse frå naturreservatet. Planting eller såing av trær og annan vegetasjon er forbode.
- b) Dyrelivet, med reirplasser og hiområder, er verna mot skade, øydelegging og unødig forstyrning. Utsetting av dyr er forbode.
- c) Det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endre naturmiljøet, som t.d. oppføring av bygningar, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretningar, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftleidningar, jordkabler, kloakkleidningar, bygging av vegar, drenering eller annan form for tørlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte utføringar av forureining, henlegging av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbode. Oppistinga av tiltak er ikkje uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til telteleirar, idrettsarrangement eller andre større arrangement er forbode.

§ 4 Generelle unntak frå verneføresegnene

Verneføresegnene i § 3 andre ledd er ikkje til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldande lovverk.
- c) Skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldande lovverk.
- d) Beiting.
- e) Utsetting av saltstein.

- f) Vedlikehald av eksisterande vegar og andre anlegg, medrekna enkle traktorslep, i høve til tilstand på vernetidspunktet, jf. vernekart.
- g) Brenning av bål med tørrkvist eller ved ein ber med seg inn i reservatet, i samsvar med gjeldande lovverk.
- h) Merking, rydding og vedlikehald av eksisterande stiar, løyper, bruer, skilt og liknande.
- i) Vedlikehald og istandsetting av bygningar på Mjåvasstøyl innafor ramma av opphavlig størrelse og form.
- j) Rydding og vedlikehald av setervoller kring bygningar på Mjåvasstøyl, etter nærare avtale med forvaltningsstyremakta, jf. § 11.
- k) Naudsynt vedhogst i samband med seterdrift på avgrensa område kring Mjåvasstøyl, etter nærare avtale med forvaltningsstyremakta, jf. § 11.

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsamt og ta omsyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjeld følgjande føresegnar om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbode, medkreka start og landing med luftfartøy.
- b) Utenom eksisterande vegar/stiar er bruk av sykkel, hest og kjerre, samt riding forbode.

§ 6 Generelle unntak frå føresegnene om ferdsel

Føresegnene om ferdsel i § 5 er ikkje til hinder for:

Gjennomføring av militær operativ verksemd og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsverksemd, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltingsoppgåver som er bestemt av forvaltningsmyndigheiten. Unntaket gjeld ikkje øvingsverksemd.

Føresegnene om ferdsel i § 5 andre ledd er ikkje til hinder for:

- a) Nødvendig motorferdsel i samband med uttransport av syke og skadde bufe. Køyretøy som nyttast skal vere skånsomt mot markoverflata. Det skal gjevast melding til ansvarleg oppsyn for verneområdet i forkant av køyring.
- b) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikkje sett varige spor i terrenget.
- c) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med oppsetting og vedlikehold av gjerder i forbindelse med utmarksbeite.

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsføresegnar

Forvaltningsmyndigheiten kan etter søknad gje dispensasjon til:

- a) Avgrensa bruk av naturreservatet for aktiviteter nemnd i § 3 d).
- b) Istandsetting, vedlikehald og skjøtsel av kulturminner.
- c) Tiltak i samband med forvalting av vilt og fisk.
- d) Oppsetting av gjerder i forbindelse med beiting.
- e) Naudsynt motorferdsel til eksisterande fritidsbustad ved Kallingsheim med snøskuter på vinterføre langs trasé vist på vernekart for transport av ved, materialer og utstyr.
- f) Naudsynt motorferdsel til eksisterande bu ved Hovatn med snøskuter på vinterføre langs trasé vist på vernekartet for transport av ved, materialer og utstyr.
- g) Rydding av snøskutertrasé vist på vernekart.

§ 8 Generelle dispensasjonsføresegnar

Forvaltningsmyndigheiten kan gjere unntak frå forskriften dersom det ikkje strir imot føremålet i vernevedtaket og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig, eller dersom sikkerhetsomsyn eller omsynet til vesentlege samfunnsinteresser gjer det nødvendig, jf. naturmangfoldlova § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheiten, eller den forvaltningsmyndigheiten bestemmer, kan iverksette tiltak for å oppretthalde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldlova § 47.

§ 10 Forvaltingsplan

Det skal utarbeidast forvaltingsplan med nærmare retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltingsplanen kan innehalde nærmare retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltningsmyndigheit

Miljødirektoratet fastsett kven som skal ha forvaltningsmyndigheit etter denne forskrifta.

§ 12 Ikraftsetting

Denne forskrifta trer i kraft straks.